

۲۰۱۳/۰۹/۰۹

امین الدین سعیدی سعید افغانی

خودکشی، انتحاری، استشهادی^۱

بخش اول

هر لغت، کلمه و اصطلاح از خود تذکره (ID کارت هویت) دارد. هر لغت، کلمه و اصطلاح حد اقل دارای معنی و یا معانی تحت الفظی، معنی و یا معانی اصطلاحی می باشد. معانی لغوی و تحت الفظی در طول تاریخ پیدایش لغت و اصطلاح چندان تغییر نکرده و به حال خود باقی می ماندند، اما معانی اصطلاحی به مرور زمان تغییر نموده، ابعاد وسیعتر، خوردتر و حتی مفاهیم متفاوت را گرفته اند.

این مسأله خاصاً در مورد کلمات و اصطلاحات سیاسی حاد تر و جدی تر است. پیشکش کردن و ارایه تعاریف جامع و مانع، یعنی تعاریفی که در بر گیرنده تمامی مشخصات و صفات یک لغت و اصطلاح باشد و منع کننده صفات و مشخصات لغت و اصطلاح دیگر باشد، نیز ضروری پنداشته می شود.

مثلاً تلاش و زحمت کشیدن برای کسب رزق حلال هم تلاش و عرق ریزی است اما تلاش و عرق ریزی برای غصب مال شخص دیگر، ظلم و تجاوز برحق و مال دیگران و حمله مسلحانه بر بانک به منظور کسب مال و پول هم تلاش و عرق ریزی است. مطمئناً که تلاش و عرق ریزی برای کسب رزق حلال با تلاش و عرق ریزی برای غصب مال شخص دیگر، تجاوز و عمل خلاف نورم های قبول شده جامعه، تفاوت دارد.

همچنان اعدام، گرفتن نفس کسی به اساس حکم قانون و قتل و کشتن کسی بدون مجوز قانون در نهایت امر همان گرفتن نفس انسان است که نتیجه نهایی همانا گرفتن حیات کسی است که از لحاظ حقوقی و معنی هریک گرفتن حیات کسی است که یکی به اساس مجوز قانونی و دیگری بدون مجوز قانونی بوده و در همین از هم متفاوت اند.

درین راستا مفاهیم حقوق اساسی و طبیعی انسان که به اساس قانون هم نزد بعضی از انسان گرفتار مجاز نیست و حقوق دیگر انسان ها که می توان به اساس حکم قانون آنرا از وی سلب کرد، نیز بحث جالب و مطرح است اما به نسبت ضیق وقت و طوالت کلام از آن می پرهیزیم.

مفهوم لغوی خودکشی، انتحاری که عده ای آنرا استشهادی میگویند واضح است. اما اصطلاحاً خودکشی یا عمل انتحاری دو مرحله و مفهوم تقریباً مستقل می باشد. به این معنی که خودکشی منحصر به خود انسان گردیده در حالیکه عمل انتحاری کشتن خود به قصد و مفهومی است که طی این عمل شخص خود را بخاطر از بین بردن و یا تخریب هدفی و یا از بین بردن کس و یا اشخاص دیگر کشته و نابود می نماید.

یعنی هر عمل انتحاری به قصد خودکشی است اما هر عمل خودکشی عمل انتحاری به مفهوم استشهادی نیست. موضوع بحث امروزی ما هم به طور عمده همین عمل انتحاری با جوانب سیاسی و عقیدتی است که عده ای آنرا استشهادی می نامند، تا خودکشی.

دلیل این مبحث و تحقیق، انگیزه، اسباب و عوامل عمل انتحاری، حالات روانی، مبرر، برحق بودن و عدم آن و بلاخره جواب دادن به سؤال که آیا وسیله انتخاب شده انتحاری را به هدف میرساند و یا خیر؟

نکات بس مهم و اصلی بحث ما همانا تمرکز به بعضی جوانب این قضیه بس حساس و مهم است باوجود اینکه این کار و تحقیق ضرورت به موشگافی، تکمیل و غنی سازی بخشی از جوانب دیگر قضیه را نیز ایجاب میکند که درین راستا کار ادامه خواهد داشت.

عمل انتحاری بدون هدف سیاسی و صرف برای از بین بردن خود نوعی از عمل انتحاری است که در جهان آنرا به نام (اوتنازی) نیز می شناسند.

^۱ - تتبع، نگارش و نوشته از الحاج امین الدین و دکتر صلاح الدین سعیدی «سعید افغانی» (saidafghani@hotmail.com)

مطابق به قوانین برخی از کشورهای امروزی جهان با تحت نظر گرفتن جدی قوانین پیچیده و دقیق کنترل شده آنرا مجاز می دانند و شماری دیگر از کشورهای امروزی و قوانین آن این عمل را مجاز نمی دانند.

و اما از نظر اسلام و قوانین اسلامی این عمل حرام بوده و بمثابه قتل نفس بشمار رفته و جای شخص انتحاری مذکور در جهنم است.

اما عمل انتحاری با داشتن توجیه سیاسی و هدف سیاسی و دینی را نیز میتوان به نوعی خودکشی به اساس عقیده نام گذاشته و توجیه نمود که به نحوی عده آنرا به مفهوم عمل استشهادی یا جداً قریب به استشهادی پنداشته و عمل کننده عمل استشهادی را به آن معتقد ساخته اند تا عمل مذکور را اجرا کند و همان شخص را به عمل انتحاری وادار میشود.

یعنی به اساس عمل عقیدتی عمل انتحاری اجراء کردن به مقصد دیگرکشی و صدمه زدن به غیر (دشمن) افاده میشود و به آن صبغه عقیدتی و به این نوع مبرر داده میشود. به این ترتیب و در این نوع عمل شخص به خودکشی شخصی دست به طرح و اجرای یک پروگرام یا نقشه تخریبی میزند که طی آن شخص قصد میکند، خود را وسیله آسیب زدن و یا از بین بردن دشمن قرار دهد.

اینکه دشمن کی است و چه کسی تعریف دقیق از آن داده میتواند؟ و اینکه جانب متعهد و عقد معین در جامعه از کیست نیز بحث های ضروری اند که ایجاب بحث ها مستقل، عریض و طویل را میدارند. اما تمرکز ما بیشتر مستقیم به عمل خودکشی به مفهوم انتحاری است.

در عمل خودکشی بدون هدف سیاسی و عقیدتی که با عمل انتحاری و استشهادی تفاوت داشته در عمل خودکشی به مفهوم اولی و ساده کلمه مثلاً شخص میخواهد خود را از مشکلات روزگار زندگی نجات دهد. ولی در عمل انتحاری، انتحار کننده و یا هم مغز متفکر دیگر دارای هدفی است که برای بدست آوردن آن هدف و یا جلب توجه و فشار و ایجاد حالت روانی معین در ماحول خویش و ضرر رساندن به هدف، دست به عمل و یا طرح یک پلان زده که با تطبیق آن توسط انتحار کننده، موجب مرگ خودش، دیگران، ایجاد ترس و ضرر مالی نیز میشود. اینکه با این عمل خویش به هدف نایل میگردد و یا خیر و یا با عمل خویش مرتکب عمل بدتر میشود؟ بذات خود سؤالی است که نیز مهم می باشد.

در عملیه انتحاری فرد انتحاری مرگ خویش را نسبت به هدفیکه برای خود تعیین کرده است، بزرگتر شمرده و برای دست یابی به آن جان خویش را فدا مینماید.

به این ترتیب عملیه استشهادی یک شیوه و ابزار دفاعی است که در سال های اخیر عده ای از مسلمانان آنرا علیه مخالف و یا متجاوز، با روش جدیدی برای مقاومت و رویارویی با دشمن که با وسایل و شیوه های جدید کشنده است و در گذشته چندان معمول و معروف نبوده، انجام میدهند.

اکثراً چنین واقع میگردد: شخصیکه عملیات استشهادی را انجام میدهد، یقین یا ظن غالب دارد که خودش نیز در جریان عملیات به شهادت می رسد.

نباید فراموش کرد که : عملیات استشهادی برای دفع تجاوز متجاوزین در صورتیکه با وسایل دیگر دفاعی متعارف ممکن نباشد، صورت می پذیرد و به اعمال انتحاری که علیه انسانهای بی گناه، یا به عبارت دیگر خودکشی، بدون جهت شرعی مسلمانان و انسانها و ضرر به مال و جان صورت میگردد، متفاوت میباشد. در صورتیکه که چنین باشد طوریکه قبلاً یادآور شدیم، این عمل به هر نام باشد، حرام و شامل دایره حرمت قتل نفس میگردد.

در این هیچ جای شک نیست که: دفاع در مقابل دشمن یک امر فطری و عقلی هم است و خداوند به هر موجود زنده ای ابزار دفاعی خاصی داده است.

ولی این ابزار دفاعی در انسان ها به دلیل داشتن قوه تعقل متنوع و گوناگون است و هر قوم و ملتی با توجه به توانایی هایی که دارد از شیوه ها و ابزار دفاعی مناسب حال در چوکات شرع خود استفاده می کند.

یکی از روشهای دفاعی که اخیراً در کشورهای اسلامی بکار گرفته میشود، بنام، عملیات استشهادی و انتحاری مسمی گردیده. اطلاق آیات و روایات دینی و فتوای اسلامی، جهاد دفاعی و ترجیح دفاع بر حفظ نفس دلیل جواز این نوع عملیات است.

خواننده محترم!

تا جایی که بشریت میدانند، تأریخچه عمل انتحاری در مشرق زمین به یک هزار سال قبل از امروز میرسد. ولی با تأسف باید گفت که انگیزه اعتقادی انتحار با گذشت بیشتر از ده قرن تغییر نکرده و انتحار کنندگان قرن بیست و بیست و یکم در اکثر موارد از لحاظ رشد فکری هنوز در سطح فکری اولی قرار دارند.

د پانوی شمیره: له ۲ تر ۳

افغان جرمن آنالین په درننیت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولۍ

ادوارد برون، شرق شناس مشهور انگلیسی مؤلف کتاب مشهور تاریخ ادبیات فارسی می نویسد که «حرکت اسماعیلیان (حشاشین) برهبری حسن صباح هزارسال قبل از امروز با دادن وعده بهشت به افراد خویش آنها را وادار بانجام عمل انتحاری می نمودند».

در جمله بزرگترین نمونه های عمل انتحاری در عصر امروزی را می توان بدون شک حملات ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ م. در ایالات متحده امریکا شد که در نتیجه این جنایات هزارها انسان بی گناه به شهادت رسیده، زخمی و یا متضرر شدند.

چنانچه همه به خاطر داریم طی آن ۱۹ حمله کننده با به کنترل در آوردن ۴ بال طیاره مسافر بری بر علاوه دیگر دو برج مرکز تجاری جهانی را در نیویارک به لرزه درآوردند و منهدم نمودند. قرار احصائیه های منتشره، به موجب آن ۲۹۷۳ انسان بی گناه به قتل رسیده است. ضرورت به تذکر است که هیچ یک از اجرا کننده ها و یا مغز متفکر این عملیات از افغانستان نبود.

درین سلسله در سالهای بعدی همچنان می توان از حملات انتحاری متروی (ریل زیر زمینی) شهر لندن انگلستان و حملات انتحاری و یا هم استشهادی فلسطینی ها علیه اهداف اسرائیلی و حملات انتحاری در عراق و کشور عزیز ما افغانستان نام برد.

در یک کتگوری خاص حملات انتحاری را میتوان به دو دسته تقسیم کرد:

۱- حمله انتحاری با هدف مشخص.

۲- حمله انتحاری بدون هدف مشخص.

در عملیه انتحاری با هدف مشخص :

مقصد و هدف شخص انتحاری و یا مغز متفکر که عمل انتحاری را سازمان داده، ضرر رساندن به فرد یا افراد معین و مشخص میباشد و یا ملکیت و جنس مشخص می باشد. درین عملیه ممکن است افراد دیگری حاضر در محل حادثه نیز ضرر دیده و یا از بین رفته، به قتل رسیده و شهید شوند.

اما در عملیه انتحاری بدون هدف مشخص:

معمولاً برای نا امن کردن فضای اجتماعی و سیاسی مورد نظر و بر انگیزتن ترس و وحشت عمومی طراحی میشود. عملاً غیر قابل تردید است که در براه انداختن این نوع از عملیات انتحاری ساختمان ها وسایط و انسان ها از بین رفته و معمولاً به قتل انسان های بی گناه می انجامد.

طراح و یا طراحان و مغز متفکر عمل انتحاری یا خود شخص و در اکثر موارد افراد غیر از شخص انتحاری میباشد. عملیات انتحاری عملاً در کشور ما افغانستان و منطقه اکثر با داشتن اهداف مشخص در اکثر موارد به استشاره، هدایت، سازمان دهی اجانب خاصاً مراجع استخباراتی همسایگان تحقق می یابد. به راه انداختن همچو عملیات ایجاد نوعی از ترس و رعب در جامعه بوده و دلیل ترس همگانی شده که در نتیجه آن خسارات زیاد جانی و مالی به مردم بی گناه ما عاید می گردد.

کنترول و جلوگیری از عمل انتحاری عملاً مشکل و در مواردی نا ممکن می باشد. علت آن هم بسیار ساده و قابل فهم است. فردی که خود را آماده مرگ، انتحار یا در مواردی به زعم خویش و تشویق عمل استشهادی نموده دیگر ترسی از چیزی به خود راه نمی دهد و عملاً غیر قابل مهار و یا به بسیار مشکل قابل مهار و پیگیری است.

پایان بخش اول

آدرس ارتباطی

(strategicstudies@yahoo.com)

د پانوی شمیره: له ۳ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په څیر و لولئ